

ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД ТА СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННІСТЮ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

СМАГЛЮК Сергій Васильович - здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-3408-5776>

УДК: 342.95 (477)

DOI 10.32782/EP.2021.4.33

Доведено, що прокурорський нагляд та судовий контроль за негласними слідчими (розшуковими) діями є засобами забезпечення законності використання результатів їх проведення у кримінальному провадженні при неодмінному гарантуванні прав та свобод його учасників. Встановлено, що прокурор здійснює нагляд за законністю негласних слідчих (розшукових) дій у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Підтримано позицію, що судовий контроль здійснюється на всіх стадіях кримінального провадження. Вказано, що прокурорський нагляд та судовий контроль за негласними слідчими (розшуковими) діями мають властиві їм процесуальні форми, удосконалення яких сприятиме дотриманню законності у кримінальному провадженні.

Ключові слова: прокурорський нагляд, судовий контроль, процесуальні гарантії, результати негласних слідчих (розшукових) дій, доказування.

Постановка проблеми

Інститут негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) є ефективним засобом протидії злочинності, забезпечуючи збирання доказів з метою створення умов для швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду. Науковці вказують, що використання можливостей інституту НСРД слідчим, прокурором як стороною обвинувачення дає в руки органів досудового розслідування важливі й дієві засоби збирання й перевірки доказів в інтересах

повного й об'єктивного виконання завдань кожного кримінального провадження [1, с. 293]. І це дійсно так. Поряд із цим такі дії та обумовлена їх проведенням діяльність може становити небезпеку для реалізації конституційних прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження щодо яких застосовуються ці дії та взагалі суспільства. Д.Б. Сергєєва зауважує, що негласні засоби отримання інформації про злочин можуть бути не лише ефективним інструментом отримання доказів у кримінальному провадженні, але й засобом грубого порушення прав, свобод та законних інтересів осіб, що потрапили до сфери кримінального судочинства [2, с. 57]. Отже, одним з актуальних завдань науки кримінального процесу слід вважати розробку та впровадження ефективних систем контролю за законністю НСРД та гарантування прав та свобод осіб, щодо яких відбувається їх проведення.

Стан дослідження проблеми

Проблематика НСРД, використання їх результатів та забезпечення законності під час їх проведення у науці кримінального процесу була предметом дослідження в роботах таких вчених як: Ю.П. Аленін, М.В. Багрій, Р.І. Благута, В.В. Вапнярчук, В.М. Важинський, Ю.М. Грошевий, О.М. Дроздов, О.В. Кириченко, М.П. Климчук, А.А. Коваль, В.А. Колесник, О.Б. Комарницька, О.О. Левендаренко, В.В. Луцик, М.А. Погорецький, В.В. Рогальська, Д.Б. Сергєєва, В.Г. Уваров, І.І. Циліурик, О.Ю. Шевчук, В.О. Шерудило,

А.Р. Яровий та ін. Однак, через з численні зміни в нормативно-правовому регулюванні та практиці реалізації процесуальних норм щодо проведення НСРД, цей інститут кримінального процесуального права потребує свого удосконалення, зокрема в частині аналізу питання нагляду та судового контролю за законністю використання результатів НСРД у кримінальному провадженні.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є наведення характеристики прокурорського нагляду та судового контролю за законністю проведення НСРД та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Я мета зумовлює формулювання завдання з з'ясування змісту, форми, значення та особливостей нагляду та контролю під час проведення НСРД.

Наукова новизна дослідження

В статі уточнено сутність, зміст, форми значення та особливості прокурорського нагляду та судового контролю за проведенням НСРД як особливих засобів, які забезпечують законність використання результатів таких дій у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу

Інститут НСРД як ефективний засіб запобігання злочинам та їх розкриття, враховуючи негласний характер та специфіку проведення таких дій, він несе потенційну небезпеку обмеження прав та свобод людини, а також цінностей демократичного суспільства. А.А. Коваль вказує, що з одного боку, введення у кримінальне судочинство НСРД є прогресивним кроком законотворця у бік удосконалення розслідування злочинів, а з іншого – виникає питання, як належним чином забезпечити законність проведення негласної слідчої дії, направленої на суттєве обмеження конституційних прав людини [3, с. 5]. Дійсно, саме щодо НСРД питання умов та підстав їх проведення, ступеня та пропорційності втручання, його тривалості є чи не одними з актуальних для сучасного кримінального судочинства, особливо в розрізі дотримання вимог засади законності. Вказується, що новий інститут кримінального процесуального права значно спрощує процеду-

ру застосування негласних слідчих дій, що може призвести посягання на основоположні права та свободи учасників кримінального провадження [4, с. 567]. Але ж таке становище суперечить змісту тих завдань, які мають бути забезпечені під час кримінального провадження. Належне, таке, що відповідає духу та букві закону застосування вказаних заходів складає зміст процесуальної діяльності слідчого, прокурора, оперативних підрозділів У цьому контексті наголошено на тому, що введення до КПК України НСРД як окремого інституту, з одного боку, озброює слідчого й прокурора додатковими засобами розкриття та розслідування злочинів, а з іншого – покладає на них обов'язок професійного володіння цими засобами, оскільки невміле їх застосування може призвести до порушення прав людини під час здійснення НСРД [5, с. 271]. Ця позиція відображує аспект правозастосування, адже саме від обґрунтованості та законності дій уповноважених осіб залежить досягнення мети проведення НСРД, а також недопущення порушення законодавства та прав учасників кримінального провадження. Тобто, НСРД як правовий інститут, як засіб кримінальної процесуальної діяльності та як інструмент отримання доказів обов'язково мають знаходитися в певних рамках та бути під контролем (наглядом) з метою недопущення тих потенційних ризиків для особи, суспільства, держави, які ці дії можуть становити.

Наведене привертає увагу до питання необхідності забезпечення виконання завдяки інституту НСРД основних завдань кримінального провадження в тому значенні, яке їм надається у КПК України. Щодо змісту останнього, то погодимось із думкою, що новий КПК, пов'язує призначення кримінального судочинства із захистом основних цінностей і норм суспільства, до яких відносяться в першу чергу права людини [6, с. 8]. Саме тому важливим напрямом удосконалення та розвитку національного кримінального судочинства слід вважати відображення в нормах кримінального процесуального права, включення до складових процесуальної форми або охоплення змістом поняття кримінальні процесуальні гарантії певних явищ, які б забезпечили імплементацію та реалізацію в зміст діяльності слідчого,

прокурора, оперативних підрозділів вказаних цінностей. Метою включення цих явищ у кримінальну процесуальну діяльність є також зменшення ризику негативного впливу на законність та демократичний характер виникнення, розвитку та існування кримінальних процесуальних відносин під час проведення НСРД.

Серед засобів забезпечення законності та прав особи у кримінальному провадженні, у тому числі й при проведенні НСРД, виділяють прокурорський нагляд та судовий контроль. Як відмічається у літературі, систему кримінальних процесуальних гарантій становлять прокурорський нагляд, відомчий контроль та судовий контроль [7, с. 16], адже на досудовому провадженні вони відіграють дуже важливу роль у захисті, охороні прав і свобод людини і громадянина [8, с. 4]. Отже, ці процесуальні форми діяльності прокурора та суду мають власну роль. Звернута також увага на те, що на шляху ухвалення законних та обґрунтованих рішень під час доказування на досудовому провадженні кримінального судочинства важливою є роль і місце суб'єктів процесуального нагляду та контролю [9, с. 466]. Остання позиція цікава тим, що дає можливість розглянути прокурорський нагляд та судовий контроль існують не тільки як гарантії законності та прав і свобод його учасників. З наведеної точки зору є підстави для погляду на діяльність прокурора та судді як особливу систему норм, дій та рішень спеціально уповноважених посадових осіб, які забезпечують законність доказування, частиною засобів здійснення якого є НСРД. Розглянемо цей аспект прокурорського нагляду та судового контролю за НСРД у кримінальному провадженні.

Насамперед відмітимо, що варто звернути увагу на точку зору тих науковців, які в структурі доказування виділяють не тільки такі традиційні для процесуальної науки складові як збирання, перевірка та оцінка доказів, а й ще такий елемент як використання. Адже просто зібрати за допомогою НСРД докази не відповідає меті реалізації цих засобів процесуальної діяльності у кримінальному провадженні. Метою проведення НСРД є не тільки зібрати або перевірити наявні докази, а їх метою слід вважати прагнення слідчого, прокурора ви-

користати зібрані докази під час доказування, зокрема на обґрунтування обвинувального акта чи позиції прокурора у судовому засіданні. Саме такий погляд на структуру доказування характеризує його як логічну та послідовну сукупність дій. І використання матеріалів НСРД після їх збирання, перевірки та оцінки має стати кінцевим етапом задля якого вони й були проведені уповноваженими суб'єктами цієї дії. Тому погодимося із думкою М.Г. Щербаківського, що сутність доказування полягає не тільки у збиранні, дослідженні й оцінюванні доказів, а і у їх використанні з метою доказування, де цей етап є логічним тому, що сам сенс доказування полягає в тому, щоб якось використати зібрані, досліджені й оцінені докази [10, с. 90].

Наведена констатація щодо системи елементів доказування (збирання, перевірка, оцінка, використання доказів), засобом якого є НСРД, дає можливість більш системно поглянути на зміст та структуру діяльності з прокурорського нагляду та судового контролю за ними. На цій підставі слід вести мову про те, що фактично всі дії з ініціювання проведення НСРД, отримання дозволу на їх проведення, підготовку й безпосереднє проведення НСРД, фіксацію отримання та збереження їх результатів, а також власне використання результатів НСРД для забезпечення вирішення завдань кримінального провадження, враховуючи ризик, які вони несуть, мають бути об'єктом прокурорського нагляду та судового контролю. А. Леонов слушно зауважує, що судам необхідно звертати особливу увагу на порядок отримання доказів слідчим та прокурором під час досудового розслідування та ретельно з'ясовувати, чи в порядку, передбаченому положеннями КПК України, отриманий той чи інший доказ в кримінальному провадженні, а тому це ж правило безумовно повинно застосовуватися і до доказів, які отримані під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій [11]. Тобто увага прокурора та судді з точки зору аналізу ними законності та дотримання встановленої КПК України процедури використання доказів, отриманих за допомогою проведення НСРД, має стосуватися усього порядку дій по їх збиранню, перевірці, оцінці, використанню.

Показовою у цьому плані є позиція А.А. Ковалю, який елементом механізму забезпечення прав людини під час проведення НСРД вважає визначену кримінальним процесуальним законодавством процедуру проведення НСРД, завдяки якій здійснюється забезпечення прав і свобод людини і громадянина при проведенні НСРД, що включає: підстави, умови, строки, порядок прийняття процесуальних рішень про проведення НСРД, порядок проведення окремої НСРД [3, с. 170]. Тобто прокурорський нагляд та судовий контроль за законністю проведення НСРД та використання їх результатів у кримінальному провадженні має не тільки охоплювати основні складові проведення таких дій (підстави, умови, строки, порядок прийняття процесуальних рішень та проведення НСРД тощо), а й відбуватися на всіх етапах їх проведення. Вважаємо це важливим положенням щодо здійснення вказаних нагляду та контролю, яке визначає їх предмет та об'єкт, а також форми та умови здійснення під час кримінального провадження.

При цьому важливо відзначити, що прокурорський нагляд та судовий контроль за НСРД не підміняють один одного. Це різні за суб'єктами здійснення, формами, об'єктом контролю та характером напрямки діяльності цих осіб. Так, з позиції прокурора – це законність дій та рішень слідчого, оперативного працівника, а з позиції судді – дотримання прав та свобод особи у кримінальному провадженні. Зокрема в цьому контекст Д.Б. Сергєєвою звернута увага, що суб'єктами прийняття рішення про проведення НСРД є слідчий, прокурор, а слідчий суддя не приймає рішень про хід, напрями та засоби розслідування, а лише надає дозвіл слідчому, прокурору реалізовувати прийняте ними рішення про проведення НСРД [2, с. 57]. Хоча і прокурорський нагляд і судовий контроль виконують спільні за призначенням завдання кримінальних процесуальних гарантій. Коротко охарактеризуємо ці дві форми забезпечення законності проведення НСРД та використання їх результатів.

Так, що стосується прокурорського нагляду, то зокрема відзначається, що це діяльність прокурора з забезпечення додержання

законів органами досудового розслідування, що здійснюють кримінальне провадження відповідно до вимог чинного кримінального процесуального законодавства [8, с. 9]. Тому можна визначити ту обставину, що його предметом є дотримання слідчим оперативним підрозділом вимог чинного КПК України, яким регламентовано підстави, умови, строки, порядок прийняття процесуальних рішень та проведення НСРД, послідовність і порядок дій суб'єктів тощо, а об'єктом власне діяльність слідчого та оперативних підрозділів з проведення таких дій. І варто погодитися із думкою, що саме реалізація відповідних повноважень прокурором як процесуальним керівником досудового розслідування має забезпечити допустимість доказів, що були зібрані стороною обвинувачення, у тому числі і під час проведення НСРД [13, с. 12]. Відповідно, саме наглядова діяльність прокурора у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням і є тим засобом, який забезпечує отримання в результаті проведення НСРД належних, допустимих та достовірних доказів. Відповідно, це забезпечує можливість для їх використання у кримінальному провадженні під час доказування.

Основним засобом здійснення нагляду з боку прокурора за проведенням НСРД та використанням їх результатів під час доказування є передбачені чинним КПК України повноваження прокурора. Їх аналіз, відмічає В.В. Рогальська, при проведенні НСРД свідчить, що прокурор вирішує завдання як щодо реалізації наглядової функції, спрямованої на забезпечення вимог закону і попередження можливих порушень конституційних прав і свобод громадян, так і щодо дотримання положень закону про фіксацію перебігу і результатів таких дій, збереження інформації, отриманої внаслідок їх проведення з подальшим її використанням для цілей кримінального провадження [8, с. 52]. З приводу вказаних повноважень прокурора, то вчені також відзначають, що їх перелік з здійснення нагляду за виконанням законів органами дізнання і досудового слідства прямо чи побічно стосується процесу доказування, де ці повноваження дозволяють прокурору при здійсненні нагляду своєчас-

но усунути будь-які порушення суб'єктами доказування, вимог закону, запобігти фальсифікації доказів, що дає підстави стверджувати, що він є головною процесуальною фігурою, яка здійснює процесуальне керівництво доказуванням і усім досудовим провадженням у кримінальному судочинстві [9, с. 464]. Відповідно, можна стверджувати, що постійність, системність, активність, дієвість та ефективність прокурорського нагляду за проведенням НСРД та використанням їх результатів у кримінальному провадженні є запорукою як забезпечення завдань кримінального провадження завдяки проведенню НСРД, так і прав та свобод учасників кримінального провадження.

Що стосується судового контролю при проведенні НСРД та використанні їх результатів, то фахівці відмічають, що в межах судової системи створюються оптимальні умови для здійснення неупередженого та ефективного контролю [14, с. 137], а тому судовий контроль є гарантією дотримання законності під час проведення вказаних НСРД [8, с. 47]. І з таким поглядом, враховуючи характер, спосіб та форми здійснення судового контролю у цій сфері, цілком можна погодитися. З приводу поняття «судовий контроль за застосуванням НСРД у кримінальному провадженні», то його визначають як діяльність суду направлену на перевірку законності і обґрунтованості дій і рішень посадових осіб, які застосовують НСРД у кримінальному провадженні на підставі ініціативи суб'єктів кримінального процесу та осіб, інтересів яких торкається кримінальне провадження [14, с. 138]. З наведеного можна відмітити, що окрім перевірки законності дій та рішень слідчого, прокурора, оперативних підрозділів суд спрямовує свою діяльність і на захист та гарантування прав учасників кримінального провадження, щодо яких проводяться вказані заходи. Це є доволі важливою рисою вказаної форми контролю, адже, як відомо, НСРД проводяться негласно, а учасники кримінального провадження дізнаються про них лише після їх проведення. Тому саме суд має стати тим гарантом їх прав і свобод, який забезпечить захист «основних цінностей і норм суспільства, до яких відносяться в першу чергу права людини».

В контексті нашого дослідження звернемо увагу на позицію Л.М. Кирії щодо форм реалізації судового контролю, а саме: попереднього, що полягає у розгляді і вирішенні подань про проведення процесуальних і оперативних дій, пов'язаних з обмеженням конституційних прав громадян; подальшого, що здійснюється у межах стадії досудового розслідування, коли судом розглядаються скарги на незаконні і необґрунтовані дії і рішення органів розслідування; подальший у судових стадіях процесу - це виявлення порушень, допущених при розслідуванні, у ході судового розгляду і на наступних стадіях процесу [15, с. 10]. Таку точку зору на судовий контроль як особливу форму забезпечення законності та прав людини, яка може бути представлена у різних видах та здійснена протягом усього кримінального провадження варто підтримати.

Вважаємо, що наведена позиція дає можливість розглядати судовий контроль не як вузько направлений на окремий етап кримінального провадження захід, наприклад, розгляд слідчим суддею клопотання про проведення НСРД, а як системну та послідовну діяльність особливого органу суду (слідчого судді, судді, суду). Саме тому погодимося із В.В. Рогальською, що значення судового контролю полягає у тому, що завдяки діяльності слідчого судді забезпечуються невідкладним судовим захистом права, свободи та інтереси учасників кримінального провадження, а також створюються належні умови для реалізації засади змагальності під час досудового розслідування [8, с. 10]. Відповідно, такий контроль є тим засобом, завдяки якому під час змагального судового розгляду забезпечується захист прав та свобод учасників кримінального провадження. Також, що є не менш важливим, з процесу доказування можуть бути вилучені неналежні, недопустимі недостовірні докази зібрані внаслідок проведення НСРД. Підтвердженнями цієї думки є позиція А. Леонов, що на стадії дослідження протоколу НСРД, як доказу, суд має право вирішувати питання щодо недопустимості цього доказу, оскільки даний доказ отриманий не в порядку передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України [11].

Висновки

Дослідження засвідчує, що прокурорський нагляд та судовий контроль за НСРД є важливими засобами забезпечення законності їх проведенням, а також засобом недопущення необґрунтованого обмеження права, свободи та інтересів учасників кримінального провадження. Така характеристика та значення вказаних нагляду та контролю обумовлена тими повноваженнями, якими у кримінальному процесі наділені прокурор та суддя.

Слід зазначити, що у чинному КПК України не виділено окремого напрямку чи форм діяльності прокурора як його нагляд за проведенням НСРД, а вказана діяльність прокурор здійснюється у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Такий підхід дозволяє прокуророві використовувати загальні процесуальні повноваження для вирішення конкретних завдань кримінального провадження під час приведення тих чи інших видів НСРД. Розширення наглядових повноважень прокурора, зокрема передбачених ст. 36 КПК України, або введення окремих норм в межах гл. 21 КПК України, слід вважати перспективним напрямом подальшого вдосконалення заходів з дотримання законності проведення НСРД та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Судовий контроль слід розглядати як важливий засіб гарантування прав, свобод та законних інтересів осіб, щодо яких проводяться НСРД. Як вважаємо і нащо вказують результати дослідження, судовий контроль як особлива процесуальна гарантія, на відміну від прокурорського нагляду, не обмежується лише розглядом клопотання або скарги на проведення НСРД на стадії досудового розслідування. Його ефективність забезпечується тим фактором, що він здійснюється на всіх етапах збирання, перевірки, оцінки та використання отриманих в результаті проведення таких дій доказів на всіх стадіях кримінального провадження. Формою реалізації судового контролю є судове засідання, яке відбувається з урахуванням засади змагальності (обов'язковості доведення прокурором обґрунтованості його позиції).

Саме тому подальше удосконалення їх нормативно-правової основи, форм та спо-

собів їх реалізації є запорукою дієвості та ефективності прокурорського нагляду та судового контролю за проведенням НСРД та використанням їх результатів у кримінальному провадженні.

Література

1. Колесник В. А. Гарантії дотримання прав особи при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2021. № 63. С. 293–297.
2. Сергєєва Д. Б. Правові та фактичні підстави провадження негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 4. С. 56–65.
3. Коваль А. А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 264 с.
4. Левендаренко О. О., Іващенко Д. В. Негласні слідчі дії в контексті захисту конституційних прав і свобод учасників кримінального провадження. Форум права. 2012. № 4. С. 567-571.
5. Комарницька О. Б., Нестеренко С. В. Роль і місце прокурора при фіксації ходу та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2015. Вип. 1. С. 270-278.
6. Кримінальний процес : підруч. / кер. авт. кол. д-р юрид. наук, доц. О.Ф. Кобзар. У 2-х ч. Ч. 1. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 337 с.
7. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.
8. Рогальська В. В. Прокурорський нагляд та судовий контроль на досудовому провадженні. Конспект лекцій. Дніпро: ДДУВС, 2016. 67 с.
9. Підюков П. П., Конюшенко Я. Ю. Прокурорський нагляд і судовий контроль за доказуванням на досудовому провадженні кримінального судочинства. Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. 2010. Вип. 48. С. 461-466.
10. Щербаківський, М. Г. Використання доказів як етап доказування у кримінальному провадженні. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2017. № 2 (77). С. 88-95
11. Леонов Андрій Особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування криміналь-

них проваджень. Закон і Бізнес. 2019. URL: <https://zib.com.ua/ua/136530.html>

12. Сергєєва Д. Б. Правові та фактичні підстави провадження негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 4. С. 56–65.

13. Венедіктов А. А., Венедіктова Ю. Є. Забезпечення прокурором допустимості доказів, одержаних під час негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник кримінального судочинства. 2019. № 2. С. 6-14.

14. Кравченко А. Г., Кравченко О. Є. Сутність прокурорського нагляду, судового і відомчого контролю у розрізі застосування негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2015. № 1151. Серія «ПРАВО». Випуск № 19. С. 131-139.

15. Кирій Л. М. Відомчий, судовий контроль та прокурорський нагляд за відмовою в порушенні кримінальної справи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. К., 2007. 17 с.

*Смаглюк Сергій Васильович,
аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ
sergijsmagluk805@gmail.com*

**ПРОКУРОРСЬКИЙ НАГЛЯД
ТА СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА
ЗАКОННІСТЮ ПРОВЕДЕННЯ
НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА
ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ**

Вказується, що інститут негласних слідчих (розшукових) дій є ефективним засобом запобігання злочинам та їх розкриття, але враховуючи негласний характер та специфіку проведення таких дій він несе потенційну небезпеку обмеження прав та свобод людини, а також цінностей демократичного суспільства. Саме тому негласні слідчі (розшукові) дії як правовий інститут, як засіб кримінальної процесуальної діяльності та як інструмент отримання доказів обов'язково мають знаходитися в певних рамках та бути під контролем (наглядом) з метою недопущення тих потенційних ризиків для особи, суспільства, держави, які ці дії можуть становити.

В роботі висловлена позиція, що прокурорський нагляд та судовий контроль діють не тільки як гарантії законності та прав і свобод його учасників, а діяльність прокурора та судді слід розглядати як особливу систему норм, дій та рішень спеціально уповноважених посадових осіб, які забезпечують законність доказування, частиною засобів здійснення якого є негласні слідчі (розшукові) дії. Саме тому прокурорський нагляд та судовий контроль за негласними слідчими (розшуковими) діями є засобами забезпечення законності використання результатів їх проведення у кримінальному провадженні при неодмінному гарантуванні прав та свобод його учасників.

Встановлено, що прокурор здійснює нагляд за законністю негласних слідчих (розшукових) дій у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням. Основним засобом здійснення нагляду з боку прокурора за проведенням НСРД та використанням їх результатів під час доказування є передбачені чинним КПК України повноваження прокурора.

Підтримано позицію, що судовий контроль здійснюється на всіх стадіях кримінального провадження і втілюється у формі попереднього, подальшого та наступного судового контролю. В роботі відмічено, що завдяки діяльності судді забезпечується не тільки захист прав та свобод учасників кримінального провадження, а й вилучення з процесу доказування неналежних, недопустимих недостовірних докази зібрані внаслідок проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Встановлено, що прокурорський нагляд та судовий контроль мають властиві їм процесуальні форми, які забезпечують гарантії легітимності отриманих результатів та можливість їх використання у кримінальному провадженні при неодмінному гарантуванні прав та свобод учасників кримінального провадження. Удосконалення останніх сприятиме дотриманню законності у кримінальному провадженні при проведенні НСРД.

Ключові слова: прокурорський нагляд, судовий контроль, процесуальні гарантії, результати негласних слідчих (розшукових) дій, доказування.